

223

Կ

Գրքնորակները սուրբ յերկրների, սիւսցիւք

Լ. ԲԵՐԻՍ.

Ա Ս Ֆ Խ Հ

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ

ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՈՒՄԸ

(Ս.Ներկովկասի կուսկագմակեայութունների
7-րդ համագումարում քվարտ Ս.Ներկեկովի
հաւովեսու գեկուցումից)

338.1(47)

f-55

17 FEB 2010

338.1(47)

F-55

Գրություններ բոլոր յերկրների, միացի՛ւմ

L. ԲԵՐԻԱ

Ա Ս Յ Ի Հ

**ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՈՒՄԸ**

2676
1006
28151

(Անդրկովկասի կուսկազմակերպությունների
7-րդ համագումարում քվեած Անդրյերկամի
հազվեառ զեկուցումից)

723
~~10084~~

01 MAR 2013

3233-91

Քարգմ. խմբագրեց՝ Աշիկ Կազարյան
Տեխն. խմբագիր՝ Պ. Սարոյան
Մբբագրիչ՝ Սաս Հակոբյան
Հանձնվել է արտադրության 1934 թ. հունվ. 23-ին
Ստորագրվել է տպարկելու 1934 թ. հունվ. 23-ին
Գլավիլիա № 35 Տիրած 2000 Գառվեր № 57
Մեկ տպագր. թերթում 76.800 տպ. նշ.

Լ. ԲԵՐԻԱ

ԱՍՖԻՆԻ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՍՈՅԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՈՒՄԸ

Ընկերներ, Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպությունների յոթերորդ համագումարն աշխատանքի յե ձեռնարկում այնպիսի պայմաններում, յերբ մեր կուսակցությունը սեղմ շարքերով գնում ե իր 17-րդ համագումարը, տարած լինելով համաշխարհային պատմական նշանակություն ունեցող հաղթանակներ՝ 16-րդ համագումարից մեզ բաժանող ժամանակաշրջանում:

Խորհրդային յերկիրն առաջին հնգամյակի տարիներին ավարտեց սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի կառուցումը:

Ինդուստրացման նոր, հզոր ոջախներ աճեցին այժմ Խորհ. Միության անսահման տարածություններում:

Մետաղաձուլման, քիմիայի, մեքենաշինության մեծագույն հսկաները դարձրին մեր յերկիրը տեխնիկայի տեսակետից առաջավոր ինդուստրիալ յերկրներից մեկը:

Մեր գյուղատնտեսական մեքենաշինությունը՝ թե իր արտադրանքի ծավալով ե թե իր տեխնիկական մակարդակով, առաջին տեղը զբաղեց աշխարհում:

Ջախջախվեց կապիտալիստական շահագործման վերջին հենարանը՝ կուլակությունը: Կոլտընտեսականները, գյուղացիության հիմնական մասսաները, դարձան Խորհրդային իշխանության հաստատուն պատվանդանը գյուղում:

Սոցիալիստական դաշտի մշակների յայն մասսաների դիտակցության մեջ բեկում առաջացավ կոլեկտիվ աշխատանքին, սոցիալիստական սրբազան սեփականության պահպանությանը ցուցարևրվող վերաբերմունքի մեջ:

Ընկեր ՍՏԱՆԻՎ գյուղի աշխատանքի նոր պայմաններին վերաբերյալ պատմական ցուցումները՝ տրված ՀԱՄԿ (բ) Կ Կենտկոմի ու ԿՎՀ-ի հունվարի պլենումում, կուսակցության առաջնորդի լողունը՝ ունեոր կոլտնտեսական կյանքի մասին,

զինեցին կոլտնտեսական լայն մասսաներին և պայքարի հանեցին նրանց բոլշևիկյան կոլտնտեսութունները համար:

Արդեն անցյալ տարի իրականացնելով առաջնորդի պատճառան ցուցումները, տասնյակ հազարավոր կոլտնտեսութուններ դարձան բոլշևիկյան, իսկ կոլտնտեսականներն՝ ունևոր:

Այդ նվաճումները կուսակցության հիմնական գծի հաղթանակն են, լենինյան այն քաղաքականության հաղթանակը, վորն անհողող շարունակում եր լենինի գործի պողպատակուռ շարունակողը, մեր ժամանակի մեծագույն տեսաբանը, կուսակցության և համայն աշխարհի ճնշված մարդկության առաջնորդընկեր Ստալինը:

Այժմ Խորհրդային Միության միլիոնավոր պրոլետարները և աշխատավորները հսկայական խանդավառությամբ քննարկում են համաշխարհային պատմական նշանակութուն ունեցող աշխատանքների ծրագիրը՝ ԽՍՀ Միության ժողովրդական տնտեսության դարգացման յերկրորդ հնգամյա պլանի վերաբերյալ ընկ. ընկ. ՄՈՒՈՏՈՎԻ և ԿՈՒՅԻՒՇԵՎԻ ղեկուցման թեղերը, ընկ. ԿՍԳԱՆՈՎԻՉԻ կուսակցական և խորհրդային շինարարության խնդիրներին վերաբերյալ ղեկուցման թեղերը:

Այդ թեղերը պատկերում են մեր առաջ սոցիալիզմի հետագա հոյակապ այն հաղթանակները, վորով զատահ ու կորովի առաջ ե գնում մեր կուսակցութունը:

Յերկրորդ հնգամյակում վերջնականապես կվերացվի կուսակցութունը, վորպես դասակարգ, կավարտվի համատարած կոլեկտիվացումը, 2-րդ հնգամյակը լիակատար կերպով կվոչնչացնի դասակարգային տարբերութուններ ծնող պատճառները:

Յերկրորդ հնգամյակում մենք կավարտենք ժողովրդական տնտեսության վերակառուցումը՝ մեր սեփական ծանր արդյունաբերութային բազայի վրա:

Ընկերներ, մեր ձեռք բերած հաջողութունները չտեսնված նպատակովոր պայմաններ են ստեղծում հետագայում ել ավելի արագորեն առաջ գնալու՝ բանվորների ու գյուղացիների նյութական և կուլտուրական մակարդակը բարձրացնելու ուղիով:

Այդ խնդիրը պահանջում ե առավելագույն չափով ծավալել ապրանքաշրջանառութունը, լայն սպառման արդյունաբերական ապրանքների արտադրութունն ավելացնելու և քաղաքին գյուղատնտեսական մթերքների մատակարարումը բարելավելու հիման վրա:

Ապրանքաշրջանառութունը, ինչպես և տրանսպորտի բոլոր տեսակների, մանավանդ յերկաթուղային տրանսպորտի ուժեղացման խնդիրն այժմ հանդիսանում են սոցիալիստական շինարարութային ամենակարևոր խնդիրները:

Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետութունների Միութունը վերջնականապես ամրացավ սոցիալիզմի ճանապարհին, դառնալով միջազգային պրոլետարական հեղափոխութային անառիկ բերդը:

Մի կողմից սոցիալիզմի կառուցման պատմական հաղթանակները ԽՍՀՄ-ում, մյուս կողմից շարունակվող համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամն առաջ են բերում ներկա եպոխայի հիմնական հակասության— յերկու սխտեմների պայքարի— հետագա ել ավելի սրումը:

Ուժեղացել ե ԽՍՀՄ-ի դեմ ուղղված հակահեղափոխական պատերազմի վտանգը, վորովհետև ուժեղացել ե Խորհրդային Միության, վորպես ամբողջ աշխարհի համար սոցիալիստական փարոսի, հեղափոխականացնող դերը:

Ուժեղացել ե նաև կապիտալիստական յերկրների միջև պատերազմի վտանգը:

Հեռավոր Արևելքում Ճապոնիան արդեն պատերազմ ե մղում, վորպեսզի բռնի կերպով լուծի Խաղաղ-Ովկիանոսյան հակասութունները հոգուտ իրեն:

Յեվրոպայում, դերմանական ֆաշիզմը ճգնում ե բռնի կերպով լուծել Վերսալի հակասութունները հոգուտ իրեն:

Իմպերիալիստական բոլոր հակամարտութունների սրվելը և բուրժուազեյի փորձերը պատերազմի մեջ յեղք դտնելու ճգնաժամից, հասել են այնպիսի աստիճանի, վոր հիմք տվին Կոմինտերնի Գործկոմի վերջերս ավարտված 13-րդ պլենումին արձանագրել ներկայումս «իմպերիալիստական նոր պատերազմի նախորդակը»:

Կապիտալիզմի բանակում իմպերիալիստական պատերազմ նախապատրաստելու պայմաններում ԽՍՀՄ-ն հանդես ե գալիս, վորպես խաղաղության խոշորագույն գործոն:

ԽՍՀՄ-ի, վորպես միջազգային գործոնի, հարաճուն նշանակութունը, ամենավերջին ժամանակներս ցայտուն արտահայտութուն դտավ Միացյալ Նահանգների հետ դիվանագիտական հարաբերութունների վերականգնման մեջ:

Խորհրդային Միութունն ամրապնդվեց այնքան, վոր—

«ԵՍՂՄ-ի վրա ուղղված զինված հարձակումն այժմ գլխավոր վտանգ է նշանակում նրանց համար, ովքեր կհանդգնեն խախտել խաղաղությունը և հարձակում գործել Խորհրդային Միութեան վրա» (Խորհուրդների 6-րդ համագումար):

Այնուհանդերձ կան ուժեր, վորոնք ձգտում են խախտել խաղաղությունը և հարձակվել Խորհուրդների յերկրի վրա:

Ներկա ետապում ճապոնիան և Գերմանիան հանդիսանում են ընդհանրապես իմպերիալիստական պատերազմի և մահավանդ հակահեղափոխական, հակախորհրդային պատերազմի գլխավոր նախաձեռնողները: «Այդ և իրական վտանգը, — ասել եր ընկ-Ստալինը Դյուրանտիի հետ իր ունեցած վերջին զրույցում ճապոնիայի ուղղակի պատրաստութունների մասին, — և մենք հարկադրված ենք պատրաստվել դրան: Վոչ մի ժողովուրդ չի կարող հարդել իր կառավարութեանը, յեթե նա տեսնում է հարձակման վտանգը և չի պատրաստվում ինքնապաշտպանութեանը»: Ահա թե ինչո՞ւ, յեթե չնայած խաղաղությունը պաշտպանելու մեր բոլոր ջանքերին, այնուամենայնիվ հարձակումը տեղի ունենա՞ մենք, բերելով ընկ. Մոլոտովի խոսքերը.

«Մեր խնդիրը կհամարենք միայն մի բան. այդ խնդիրն է մեր հակառակորդի լիակատար ջախջախումը և մեր Կար-միր Բանակի հաղթանակը»:

Ընկերներ, վոչ միայն ամեն մի կուսակցականի, ամեն մի անկուսակցականի, այլև մեր յուրաքանչյուր վոխերիմ թշնամու համար կատարելապես պարզ է, վոր սոցիալիզմի կառուցման ասպարիզում Խորհուրդների յերկրի վիթխարի հաջողութունները և պաշտպանունակութեան հզորագույն ամրացումը ձեռք են բերվել միմիայն շնորհիվ ՀՄԿ (բ) Կ-ի լենինյան Կենտկոմի և մեր յերկրի հաղթանակների կազմակերպիչ մեծ, անխորտակելի Ստալինի հանճարեղ ղեկավարութեան:

Ընկերներ, ՀՄԿ (բ) Կ-ի 17-րդ համագումարին և Անդրկովկասի կոմունիստական կազմակերպութունների 7-րդ համագումարին, Անդրֆեդերացիան թմրող Խորհրդային Միութեան հետ միասին գալիս և խոշոր հաղթանակներով, վորոնք նրան կանգնեցնում են Խորհրդային Միութեան առաջավոր յերկրները շարքը:

Անդրկովկասի բոլշևիկները կարողացել են ձեռք բերել այդ հաջողութունները, շնորհիվ լենինյան սղգային քաղաքակա-

նութեան ճիշտ կիրառման, վորպես հետևանք Անդրկովկասի քաղաքական ու տնտեսական ամրացման, յերբ միաժամանակ ծա-վալվել և նրա կողմի մեջ մտնող հանրապետութունների լայն ինքնազործունեյութունը և տնտեսական նախաձեռնութունը:

Այժմ արդեն չի գտնվի առողջ դատողութուն ունեցող մի մարդ, վորը չհասկանա, վոր բազմազգի Անդրկովկասի պայմաններում, սոցիալիզմի կառուցման գործին աշխատավորութեան լայն մասսաների ներգրավման այն ձևը, վորն առաջադրել է յին լենինը և Ստալինը — Անդրֆեդերացիան հանդիսանում է միակ ճիշտ ձևը, վորն ապահովում է ազգային խաղաղությունը, գյուղի ճիշտ քաղաքական ղեկավարումը, յերկրի արագ ինդուստրացումը և գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցումը, աշխատավորների նյութական բարեկեցութեան բարելավումը և նրանց կուլտուրական մակարդակի բարձրացումը:

Անդրֆեդերացիայի ամրացման համար, մեր հաջողութունների և նվաճումների համար մղվող պայքարի ուղին այն պայքարի ուղին է, վորը մղվում է ֆեոդալական-կապիտալիստական հարաբերութունների մնացորդների դեմ, բուրժուական նացիոնալիստական, հակահեղափոխական կուսակցութունների՝ դաշնակների, մենշևիկների և մուսավաթականների դեմ մղվող պայքարի ու ջախջախման ուղին է, մեր կուսակցութեան մեջ նացիոնալիստական, հակահեղափոխական տարրերի ղիմադրութունն արտացոլող ուկրոնիզմը մերկացնելու ու ջախջախելու ուղին է:

Անդրֆեդերացիան, Անդրկովկասի ժողովուրդների յեզբայրական գործակցութեան այդ որդանը, ստեղծվել է լենինի ու Ստալինի նախաձեռնութեամբ:

Դեռ 1921 թվականին լենինը «Կովկասի կոմունիստներին» ուղղած իր նամակում գրել էր՝

«Անդրկովկասի հանրապետութունների սերտ դաշինքը կհանդիսանա բուրժուազիայի որով չտեսնված և բուրժուական իրավակարգում անհնարին ազգային խաղաղութեան որինակը»:

Լենինի այդ ցուցումը կանխորոշեց Անդրֆեդերացիայի ստեղծումը: Անդրֆեդերացիան աճեց, տնտեսապես ու քաղաքականապես ամրացավ ու կոփվեց նացիոնալիզմի ու նացիոնալիս-

տական թեքման դեմ մղվող մարտերում, անմիջականորեն մեր կուսակցության առաջնորդ ընկեր Ստալինի ղեկավարութեամբ:

Թիֆլիսի կուսակցության 1921 թվականի հուլիսի ընդհանուր ժողովում իր տված զեկուցման մեջ ընկ. Ստալինն Անդրկովկասի բոլշևիկներին պահանջում էր՝

«Տրորել նացիոնալիզմի հիդրան և ստեղծել ինտերնացիոնալիզմի առողջ մթնոլորտ՝ հեշտացնելու համար Անդրբլավկասի Նորհրդային հանրապետությունների տնտեսական ջանքերի միացման գործը, պահպանելով այդ հանրապետությունների անկախությունը»:

Անդրկովկասի բոլշևիկները Համ. Կ (բ) Կ Կենտկոմի և ընկեր Ստալինի անմիջական ուղերատիվ ղեկավարությունում մի շարք տարիներ ընթացքում անհաշտ պայքար են մղել նացիոնալ-ուկրոնիստական այն տարրերի դեմ, վերոնք համառորեն դիմադրում էին թե Անդրֆեդերացիայի ստեղծմանը և թե նրա քաղաքական ու տնտեսական ամրացմանը:

Ո՛ւր եր տանում նացիոնալ-ուկրոնիստների քաղաքականությունը, վճռ ճանապարհն էին մղում նրանք կուսակցությունն ու յերկիրը:

Այդ հարցին սպառնչ պատասխան տվեց ընկեր Ստալինը 12-րդ կուսհամագումարում իր արտասանած փայլուն ճառում:

«Այդ վտանգավոր ուղին են մղում մեզ, մեր ընկերներ վրացի ուկրոնիստները, քանի վոր նրանք պայքար են մղում ֆեդերացիայի դեմ, խախտելով կուսակցության բոլոր որենքները, քանի վոր նրանք ուզում են առանձնանալ ֆեդերացիայից, վորպեսզի պահպանեն իրենց նպատակները»:

Նրանք մեզ մղում են հայկական ու ադրբեջանյան հանրապետությունների հաշվին իրենց մի քանի արտոնություններ տալու ուղին: Մենք չենք կարող դնալ այդ ուղիով, վորովհետեւ դա՛ կովկասի մեր ամբողջ քաղաքականության և Նորհրդային իշխանության անխուսափելի մահն է»:

Անդրկովկասի կոմունիստական կազմակերպությունները կարականոթեն մերթեցին այդ ուղին, վորովհետեւ՝ ինչպես մատանաշել էր ընկեր Ստալինը նույն ճառում՝

«Յեթե Նորհրդային իշխանությունը չկարողանար կազմակերպել Անդրկովկասում ազգային խաղաղության այնպիսի որդաններ, վորոնք կարողանային հարթել շփումներն ու

բաղխումները, մենք կվերադառնայինք ցարիզմի եպոխային կամ դաշնակիներին, մուսավաթականներին ու մանշևիկներին եպոխային, յերբ մարդիկ այրում և կոտորում էին միմյանց» (ՄՍԱԼԻՆ):

Անդրկովկասի բոլշևիկները կատարելով ՀամԿ(բ)Կ-ի Կենտկոմի և Ստալինի ցուցումները, Սերգո Որջոնիկիձեյի գլխավորությամբ, բանվորներին ու աշխատավորներին լայն մասսաների հզոր ոժանդակությամբ, ջախջախեցին նացիոնալիզմն ու նացիոնալ ուկրոնիզմը և քաղաքականապես ամրացրին Անդրֆեդերացիան, ստեղծելով նրա հետագա տնտեսական և կուլտուրական աճման համար անհրաժեշտ բոլոր պայմանները:

Անդրկովկասի կուսակազմակերպությունների հետագա խնդիրն այն էր, վոր ինչպես մատանաշել է ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմն իր 1929 թվականի հոկտեմբերի 30-ի վորոշման մեջ, Անդրֆեդերացիայի որդանները, վորոնք առաջին շրջանում կատարում էին առավելապես քաղաքական դեր, իրենց ջանքերը կենտրոնացնեյին

«Ազգային հանրապետությունների տնտեսական սոցիալիստական շինարարության վրա, նրանց ինդուստրացման, գյուղատնտեսության տեխնիկական ու սոցիալական վերակառուցման վրա»:

Այդ խնդիրն իրագործելու նպատակով Համ Կ (բ) Կ Կենտկոմն առաջարկեց՝

«Ամրացնել Անդրֆեդերացիայի տնտեսական բազան, իրականացնել Անդրկովկասի ամբողջ տնտեսական շինարարության իրական ղեկավարությունը»:

Ընդվորում Համ Կ (բ) Կ Կենտկոմն ամենայն վճռականությամբ շեշտել էր, վոր այդ դերեկտիվի կենսագործումը պետք է ընթանա

«Միաժամանակ ծավալելով Անդրկովկասյան Ֆեդերացիայի կազմի մեջ մտնող ազգային հանրապետությունների լայն ինքնագործունեությունը և տնտեսական նախաձեռնությունը»:

Կատարեց արդյոք անդրկովկասյան կուսակցական ղեկավարությունը ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմի և ընկեր Ստալինի ցուցումները:

Կարողացան արդյոք Անդրկովկասի բոլշևիկները 1930 և 1931 թվականներին իրենց կատարած աշխատանքում Անդրկովկասի տնտեսական ամրացումը զուգակցել ԱՍՖԽՀ-ի մեջ մտնող հանրա-

պետութիւնները նախաձեռնութեան ու ինքնագործունեութեան առավելագույն ծախուման հետ:

Վնչ, չկարողացան: Բյուրակրատար կենտրոնացնելով յերկրի տնտեսական ու կուլտուրական շինարարութեան ղեկավարութիւնը, գրեկելով հանրապետութիւններին ինքնուրույնութիւնից՝ նրանց առջև դրված հիմնական քաղաքական ու տնտեսական խնդիրները լուծման բնագավառում, չկարողանալով ամրացնել կուսակցական կադրերը, համախմբել գրանց ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմի և Ստալինի ղերեկտիվները կատարելու համար մղվող պայքարում, Անդրկովկասի կուսակցական ղեկավարութիւնը չկարողացավ անհրաժեշտ հաջողութիւններ ձեռք բերել Անդրֆեդերացիայի տնտեսական ու քաղաքական ամրացման համար մղվող պայքարում: Բովանդակագործը դարձնելով հանրապետական Կենտկոմներին ու ժողովուրդներին աշխատանքը, չկարողանալով հարկադրել մարդկանց աշխատել գործարար սկզբունքով, չպատվաստելով կոմունիստներին տնտեսական աշխատանքի հակում, այն ժամանակվա կուսակցական ղեկավարութիւնը չկարողացավ երականացնել ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմի կողմից նրա առաջ դրված խնդիրները:

Անակզբունք խմբակային պայքարի և «ատամանշինայի» մթնոլորտում նա աչքաթող արավ հիմնական պրոբլեմը՝ գյուղի քաղաքական ղեկավարութիւնը և թույլ տվեց մի շարք ամենափոքր խեղաթուրումներ ու խտրումներ գյուղացիական հարցում:

1931 թվականին Անդրկովկասում և մանավանդ Վրաստանում գյուղացիական հարցում տեղի ունեցած սխալները, վորոնք արտահայտվեցին սոսկ վարչարարութեամբ, ընկնելով կոլեկտիվացման ուռցրած թվերի հետեից, առաջավոր հացահատիկային շրջանների փորձը մեքենայորեն փոխադրելով.— պատահական չէին:

Մենք կոպիտ սխալներ ենք ունեցել գյուղացիական հարցում Աջարիստանում 1929 թվականին (մեդրեսների փակումը, չադրաներ հանելը), ամենակոպիտ խտրումներ Ադրբեջանում ու Հայաստանում, Վրաստանի առանձին շրջաններում 1930 թվականին՝ կոլեկտիվացման ասպարիզում:

Այդ բոլորը ցույց է տալիս, վոր Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպութիւնները յեզրակացութիւններ չէին արել Վրաստանի 1924 թվականի դառերից, այն ցուցումներից, վորը տվել էր այն ժամանակ ընկեր Ստալինը:

Ընկեր Ստալինը հանդես գալով Մոսկվայում գյուղական բնիկների խորհրդակցութեանը 1924 թվականի հոկտեմբերին՝ ասել էր.

«Մեր թերթերում գրում են Վրաստանի բուսափորային յելուցիների մասին: Այդ ճիշտ է, վորովհետև ընդհանուր առմամբ Վրաստանի ապստամբութիւնն արհեստական էր, վոր-ժողովրդական: Սակայն միքանի վայրերում, շնորհիվ Կոմկուսի մատաների հետ ունեցած թույլ կապին, մենշեիկներին հաջողվեց գյուղացիական այդ մասսայի մի մասը ներգրավել ապստամբութեան մեջ: Բնորոշ է, վոր այդ վայրերն ամենից ավելի յեն հազեցված կոմունիստական ուժերով: Այդ վայրերում համեմատաբար շատ կոմունիստներ կան, քան մյուս վայրերում: Յեղ ահա հենց այդտեղ մարդիկ զանց են տուել, աչքաթող են արել, չեն նկատել, վոր գյուղացիների մեջ խմորում կա, վոր գյուղացիները պատրաստվում են ինչ-վոր բանի, վոր նրանց մեջ դժգոհութիւն կա, վոր վերջինս կուսակիւլ է որեցոր, իսկ կուսակցութիւնը վորինչ չի իմացել դրա մասին...»:

«Ի՞նչպես կարող էր տեղի ունենալ այդպիսի անհեթեթութիւն: Հենց այնպես, վոր կոմունիստները չեն կարողացել լինինաբար մոտենալ գյուղացիներին, վստահութեան մթնոլորտի փոխարեն ստեղծել են փոխադրած անվստահութեան մթնոլորտ և այդպիսով կուսակցութիւնը կտրել են անկուսակցական գյուղացիներից»:

Այդպիսով, Անդրկովկասի կուսակազմակերպութիւնների 1929, 1930, 1931 թվականներին գյուղացիական հարցում գործած սխալների արմատն այն էր, վոր կուսակազմակերպութիւնները բավականաչափ չէին կապված գյուղացիական մասսաների հետ, վոր նրանք, ինչպես մատնանշում է ընկեր Ստալինը՝

«Կտրված էին անկուսակցական գյուղացիութեան տրամադրութիւններից, խոհերից ու ակրնկալութիւններից»:

Միմիայն շնորհիվ ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմի յեռանդազին միջամտութեան և ընկ. Ստալինի անձնական ղեկավարութեան ու ոգնութեան, Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպութիւնն ուղղեց այդ սխալները:

Ընկեր Ստալինի նախաձեռնութեամբ 1931 թ. հոկտեմբերի 31-ին ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմի ընդունած վորոշումը տվեց գյուղացիական հարցում կուսակցական ղեկավարութեան գործած

սխալները սպառնիչ գնահատականը, դատապարտեց յերկրի տնտեսական ու կուլտուրական շինարարության ղեկավարության ծայրահեղ կենտրոնացումը, ուժգին հարված հասցրեց խմբակայնությանը և ատամանշչինային, վորոշեց այդ սխալներն ուղղելու ճանապարհը:

Իրականացնելով ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմի կողմից մեր առաջ դրված խնդիրները՝ Անդրֆեդերացիայի տնտեսական ու քաղաքական ամբաստանը, յերկրի ինդուստրացումը և գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցումը, կուսակցական շարքերի համախմբումը, կուսակցական կազմակերպության ամրացումը, Անդրկովկասի բուլճերիկներն զգալի հաջողություններ ձեռք բերին:

Ենթերկով յերկու տարվա համառ բուլճերիկյան պայքարի, վորը մղվեց Համ Կ (բ) Կ Կենտկոմի գերեկախի՞նքը և մեր կուսակցության առաջնորդ ընկ. Ստալինի ցուցմունքները իրականացնելու ուղղությամբ, մենք տնտեսապես և քաղաքականապես ամրացրինք Անդրֆեդերացիան, միաժամանակ վոր միայն բովանդակազուրկ չհանելով հանրապետությունների աշխատանքը, այլ և ստեղծելով այդ հանրապետությունների համար լայն նախաձեռնություն և ստեղծագործ աշխատանքի բոլոր անհրաժեշտ պայմանները:

Ապահովելով գյուղացիության քաղաքական ճիշտ ղեկավարությունը, յերկրի ինդուստրացման և կոլտնտեսությունների կազմակերպչական ու տնտեսական ամրացման հողի վրա, մենք ձեռք բերինք ներկայիս միանգամայն կայուն քաղաքական դրություն Անդրկովկասի գյուղում:

Կուսակցական կազմակերպությունն ամրացավ, արմատախիլ և արված մեր շարքերից անսկզբունք խմբակայնությունը և «ատամանշչինայի» տարրերը, վերականգնված և բուլճերիկյան կարգապահությունը, կոմունիստները լծվեցին գործնական գործարար աշխատանքի, որ ավուր պայքար մղելով կուսակցության անդամների գաղափարական քաղաքական մակարդակը բարձրացնելու, ամբողջ Անդրկովկասյան կուսակցական կազմակերպությունը լենինյան Կենտկոմի և կուսակցության սիրելի առաջնորդ ընկ. Ստալինի շուրջը համախմբվելու համար (ծափահարություններ):

* * *

Ինդուստրացման բնագավառում ձեռք բերված հաջողությունների հիման վրա, կենսագործելով ՀամԿ (բ) Կ Կենտկոմի 1931 թվականի վորոշումն ու ընկ. Ստալինի անմիջական ցուցմունքները, վճռականորեն ուղղելով հին ղեկավարության կողմից գյուղացիական հարցում թույլ տված սխալները, Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպությունները վերջին յերկու տարվա ընթացքում վճռական հաջողություններ ձեռք բերին գյուղատնտեսության բնագավառում:

Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպությունները բուլճերիկյան համառությամբ պայքարեցին կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական ու քաղաքական ամրացման համար, կոլտնտեսությունները բուլճերիկյան, իսկ կոլտնտեսականներին ունեոր դարձնելու համար և այն հսկայական հնարավորություններն ոգտագործելու համար, վորոնք կան Անդրկովկասի գյուղատնտեսության պայմաններում:

Գյուղում կատարված տնտեսական-քաղաքական աշխատանքի արդյունքները հաստատում են գյուղացիական հարցում Համ Կ (բ) Կ Կենտկոմի 1931 թվականի հոկտեմբերի 31-ի վորոշումից և ընկ. Ստալինի ցուցմունքներից հետո, մեր կողմից կերտված քաղաքականության ճշտությունը:

Գյուղատնտեսության ասպարիզում ցանքերի տարածությունն այդ նույն տարիների ընթացքում հասավ 2 միլիոն 386 հազար հեկտարի, այդ թվում սոցիալիստական հատվածում՝ 1 միլիոն 115.400 հեկտարի: Բամբակը գրավեց 235.070 հեկտար տարածություն, թեյը՝ 33.325 հեկտար տարածություն, ծխախոտը՝ 24.470 հեկտար:

Չզախորեն բարձրացավ խորհրտնտեսային ու կոլտնտեսային դաշտերի բերքատվությունը: Հացահատիկային կուլտուրաների բերքատվությունը հասավ 9 ցենտների՝ յուրաքանչյուր հեկտարից, 1931 թվականի 7,6 ցենտների փոխարեն, բամբակինը՝ 6,7 ցենտների՝ 1930 թվականի 3,7 ցենտների փոխարեն, թեյինը՝ 803 կիլոգրամի՝ 1932 թվականի 701 կիլոգրամի փոխարեն, ծխախոտինը՝ 6,8 ցենտների՝ 1932 թվականի 5,4 ցենտների փոխարեն:

Գյուղատնտեսության և ջրային տնտեսության ասպարիզում կատարված կապիտալ ներդրումների ընդհանուր գումարն առաջին հնգամյակում կազմել է 447 միլիոն ուրբլի. հենց միայն

1933 թվականի ընթացքում ներդրվել է 138 միլիոն 300.000 ռուբլի:

Անդրկովկասի վոռոզվող տարածություններն աճել են 230.000 հեկտարով և ներկայումս կազմում է 1.484.274 հեկտար:

1930—1933 թվականներին զգալիորեն աճեց Անդրկովկասի գյուղատնտեսության տեխնիկական զինվածությունը:

ՄՏԿ-ների թիվը 1930 թվականի 6-ից 1933 թվականին հասել է 67-ի:

1933 թվականին ՄՏԿ-ների կողմից մշակվող տարածությունները կազմել են 633 հազար հեկտար, վորոնք գլխավորապես զբաղված են տեխնիկական կուլտուրաներով, վորը կազմում է Անդրկովկասի վողջ ցանքերի տարածության 27 տոկոսը:

ՄՏԿ-ների ու խորհրդանշանային տրակտորների ընդհանուր թիվն աճել է հասնելով 4093-ի՝ 1930 թվականի 1436-ի փոխարեն: Տրակտորները ընդհանուր կարողությունը հավասար է 59.400 ձիու ուժի:

Այդ տարիներին ընթացքում գյուղն ստացել է 48 միլիոն ռուբլու գյուղատնտեսական բարդ և պարզ ինվենտար: Դրանից ավտոմեքենաներ՝ 463 հատ, կոմբայններ՝ 64, տուրմանվակուումներ՝ 381, տրակտորային կուլտիվատորներ՝ 301, բարդ կալսիչներ՝ 796 և այլն:

Մինչ 1933 թվականն Անդրկովկասի գյուղատնտեսության մեջ կար գերազանցապես ձիու ուժով աշխատող գյուղատնտեսական գործիքներն ու մեքենաները 8.300.000 ռուբլու գումարով: Չորս տարվա ընթացքում Անդրկովկասի գյուղատնտեսության մեջ գործող բոլոր գյուղատնտեսական մեքենաների ու գործիքների արժեքն ավելացել է ավելի քան հինգ անգամով:

ԿՈՒԼԵԿՏԻՎԱՅՈՒՄ

Չգալի հաջողություններ են ձեռք բերված կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական ու քաղաքական ամրացման գործում:

Կոլտնտեսությունների թիվն աճել է, 1931 թվականի 7120-ից հասնելով 8101-ի, իսկ նրանց մեջ ընդգրկված տնտեսությունների թիվը՝ 1931 թվականին 335.373-ից հասնելով 440.818-ի: Կոլեկտիվացված է Անդրկովկասի գյուղացիական տնտեսությունների 41,2 տոկոսը և ցանքերի վողջ տարածության 42,8 տոկոսը:

Ապահովված է կոլտնտեսությունների առաջատար դերը

տեխնիկական կուլտուրաների—բամբակի, թեյի, ծխախոտի և այլն—արտադրության մեջ: Բամբակացան շրջանների կոլեկտիվացման տոկոսը 1933 թվականին հասավ 64 տոկոսի, թեյի մշակման շրջաններում՝ 68 տոկոսի:

Կոլտնտեսային շինարարության ասպարիզում ունեցած հաջողությունները ձեռք են բերվել դասակարգային կատաղի պայքարում, կուլակային սաբոտաժը և գյուղատնտեսության ասպարիզում տեղի ունեցած փաստարարությունը ջախջախելու հետևանքով:

ՄՏԿ-ների ու խորհրդանշանային քաղաքայինների ոգնություններ, Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպությունները մեծ աշխատանք կատարեցին կուլակային ու այլ հակախորհրդային տարրերին կոլտնտեսություններից վտարելու ուղղությամբ, վորոնք կոլտնտեսություն էլին սողոսկել փաստարարական քայքայիչ աշխատանք կատարելու նպատակով: Միայն Ադրբեյջանի 16 շրջաններում կոլտնտեսություններից հեռացված են 1200 տնտեսություն: Վրաստանում՝ միայն 1933 թվականի առաջին կիսամյակում՝ կոլտնտեսություններից վտարվել են 3500 տնտեսություն: քիչ չէ կոլտնտեսություններից հեռացված տնտեսությունների թիվը նաև Հայաստանում: Այդ աշխատանքը շարունակվում է նաև ներկայումս:

Կոլտնտեսային կադրերը խորթ, հակախորհրդային, մենշևիկյան, դաշնակ ու մուսավաթական տարրերից մաքրելու հետ միասին, Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպությունները խոշոր աշխատանք են կատարել նաև գյուղը բողբեկյան ամուր կադրերով ամրացնելու ուղղությամբ: 1932—1933 թվականների ընթացքում մշտական աշխատանքով պլուզ են փոխադրվել մոտ 12 հազար հոգի, այդ թվում՝ Վրաստանում մոտ վեց հազար հոգի, Ադրբեյջանում՝ 4500 և Հայաստանում մոտ 1500 հոգի:

Կարելի չէ առանց չափազանցներու ասել, վոր դրանով իսկ մեր գյուղն առաջին անգամ զգալի ոգնություն ստացավ քաղաքից:

12.000 հոգին իրենց ճնշող մեծամասնությամբ գիտություն, աշխատանքի նոր սովորություններ բերին իրենց հետ գյուղ:

Կոլտնտեսությունները կազմակերպչական-տնտեսական ու քաղաքական տեսակետից ամրացան. կոլտնտեսությունների ու կոլտնտեսականների յեկամուտն զգալիորեն աճեց:

Յեա որինակներ չեմ բերի կոլտնտեսությունների ու կոլ-

անտեսականների բարեկեցութեան աճման վերաբերյալ, քանի վոր այդպիսի որինակներ բավական քանակութեամբ բերվել են բոլոր հանրապետական համագումարներում:

Կարևոր է ընդգծել, վոր բերված որինակները յեզակի չեն. վոր այդպիսի որինակներ կարելի չէ բերել հազարներով, վոր զգալիորեն աճել է բոլոր կոլտնտեսութեանների միջին յեկամուտը: Յերևի ընկերները մտքերի փոխանակութեան ընթացքում հանդես կգան և կպատմեն իրենց ձեռք բերած նվաճումների մասին:

Այս ամենն ասուած է այն մասին, վոր Անդր-կովկասի կոլտնտեսականներն արդեն 1933 թվականին հաստատապես կանգնեցին ունեւոր կյանքի ճանապարհին:

Կոլտնտեսականներն սկսել են ապրել ավելի լավ, կուլտուրականորեն, կոլտնտեսութեանները դաւնում են բուշեի կյանք:

Յեկամուտների բաշխումը մի այնպիսի բնագավառ է հանդիսանում, ուր դասակարգային թշնամին ավելի ուժեղ կերպով է գործում, փորձելով խառնել կոլտնտեսութեան հաշվապահութունը, աշխուրհի հաշվառումը, հափշտակումներ ու միջերջների վատնումներ կազմակերպել, ուճացնել վարչա-կառավարչական ծախսերը և զբանով իսկ իջեցնել կոլտնտեսային աշխատանքի արտադրողականութունը, զցել կոլտնտեսութեան յեկամուտը:

Անհրաժեշտ է վճռական հակահարված տալ դասակարգային թշնամու վտանգութուններին, մերկացնելով նրա բոլոր մեքենայութուններն ու վնասարարութունները, աշխատանքի ընթացքում իսկ ուղղելով յեկամուտների բաշխման ասպարիզում յեղած բոլոր թերութունները:

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՀՍՏՎԱԾ

Չնայած կոլտնտեսութեանների աճման, անհատական հատվածն Անդրկովկասի գյուղատնտեսութեան մեջ դեռ զգալի տեղ է պրավում: Անբավարար ուշադրութունը մենատնտեսի՝ վաղվա կոլտնտեսականի՝ նկատմամբ—կուսակցութեան դիրեկտիվների ու ընկ. Ստալինի ցուցմունքների ուղղակի խախտումն և հանդիսանում:

Անհատական հատվածը 1933 թվականին, կուսակցութեան կողմից գյուղում տարվող ճիշտ քաղաքականութեան հետևանքով,

կատարեց զարնանացանի ու աշնանացանի պլանները և պետութեան հանդեպ ունեցած պարտավորութեանները:

Սակայն Անդրկովկասի մի շարք շրջաններում (Կարիագինի, Գորլի, Դիլիջանի) շրջանային կուսակցական կազմակերպութունները դեռևս հարկ յեղած ուշադրութուն չեն նվիրում մենատնտեսների մեջ կատարվող աշխատանքի հարցերին:

Առանձին քիջներ ու գյուղխորհուրդներ շերտավորված մտտեցում չեն ունենում մենատնտեսի նկատմամբ, յերբմն ազնիվ մենատնտեսին, աշխատավորին չեն տարբերում սպեկուլյանտից:

Անհրաժեշտ է պայքարել դրա դեմ, անհրաժեշտ է ամեն կերպ հեշտացնել աշխատավոր մենատնտեսի ճանապարհը դեպի կոլտնտեսութեան:

Ընկերներ, այստեղ ինձ մոտ է Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպութունների վեցերորդ համագումարի սղագիր հաշվավորութունը:

Յերեք և կես տարի սրանից առաջ, կուսակցութեան Յերկրային Կոմիտեն իր պաշտոնական զեկուցող ընկ. Շայվա Ելիավայի բերանով տրված հաշվետու զեկուցման մեջ, հետևյալ կերպ է բնորոշել Անդրկովկասի գյուղատնտեսութեան վիճակը: Բերում են բառացիորեն—

«Այժմ յես անցնում եմ գյուղատնտեսութեան հարցերին... այստեղ մենք հետ ենք մնում բարեխղճորեն և տալանդավոր կերպով: Այստեղ մենք խնդիր չենք դնում վորեւի մեկին հասնել և անցնել» (6-րդ համագումարի հաշվավորութուն, էջ 230):

Ընկերներ, այն ժամանակաշրջանի գյուղատնտեսութեան այս սպանիչ գնահատման լույսի տակ մի՞թե հակայական չեն մեր հաջողութունները: Անդրկովկասի գյուղատնտեսութեան ներկայիս վիճակը, վորեն չափով նման է արդյոք նրան, ինչ յեղել է ընդամենը 3 տարի սրանից առաջ:

Հանրապետական համագումարներում գյուղատնտեսութեան հարցերը մանրազննին քննութեան յենթարկվեցին: Միտք չուներ իմ կողմից կրկնել այն, ինչ արդեն ասված է, ինչ արդեն հայտնի յե ձեզ բոլորիդ:

Յես միայն կհիշեցնեմ ձեզ մի քանի թվեր, վորոնք ամենաընդհանուր գծերով նկարագրում են գյուղատնտեսութեան առանձին հիմնական ճյուղերի վիճակը:

3233-9
2676 / 1006 / 2851

ԲԱՄՐԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆ

Վերցնենք որինակ՝ բամբակագործությունը: Համ Կ (բ) Կ Կենտկոմի 1931 թվականի վորոշումը խնդիր դրեց մեր առաջ Անդրկովկասը դարձնել Խորհրդային Միության յերկրորդ բամբակագործական բազան:

Մենք այդ խնդիրը լուծեցինք ավելի պակաս, քան յերկու տարվա ընթացքում: Անդրկովկասը, մասնավորապես Ադրբեջանը, վոչ միայն Միության յերկրորդ բամբակագործական բազան դարձավ, այլև նա կանգնած է յեգիպտական բամբակի կարևորագույն բազան դառնալու ճանապարհին:

Յեգիպտական բամբակի ցանքերը ներկայումս գրավում են 25 հազար հեկտար տարածություն՝ 1930 թվականի 40 հեկտարի փոխարեն:

235 հազար հեկտար բամբակի ընդհանուր տարածությունից արդեն հավաքված է 147.477 տոնն բամբակ, կամ պլանի 100,1 տոկոսը: Բերքատվությունը բարձրացել է մինչև 6,7 ցենտներին՝ 1930 թվականի 3,7 ցենտների փոխարեն:

Իսկ ի՞նչ դրություն էր 6-րդ համագումարի ժամանակ:

Նույն հաշվետվության մեջ, 232-րդ եջի վրա ասված է—

«Վերջին յերեք տարիների ընթացքում մենք դեպի ցած ենք գնում: 78 հազար տոննից մենք անցյալ տարի իջանք մինչև 56 հազար տոննի: Անցյալ տարի մենք պետք է հավաքեինք 82 հազար տոնն բամբակ, սակայն չհավաքեցինք, վորովհետև հայտնի է, թե ի՞նչ պատճառներով շատ տեղերում բամբակը մնաց դաշտում»:

Ահա թե ի՞նչ դրություն էր բամբակի ասպարիզում յերեք տարի առաջ: Միթե հսկայական էն մեր հաջողությունները բամբակագործության ասպարիզում, հնարավոր է արդյոք, վոր այժմ վորևէ մեկը համագումարի ամբիոնից հայտարարի, թե՛ «հայտնի է, թե ի՞նչ պատճառներով վորևէ տեղ բամբակը հավաքված է»: Անեկղոտ կատացվի (ծիծաղ): Բամբակը հավաքված էր, վորովհետև դրանով այն ժամանակ քիչ էին դրադվում թեկուզ և շատ էլին խոսում նրա մասին:

Մեր հաջողությունները հսկայական են, սակայն հանդստանալ դրա վրա, փակել մեր աչքերը հետագա զարգացման ասպարիզում մեր առջև կանգնած դժվարությունների հանդեպ՝ մենք չենք կարող:

Անհրաժեշտ է անմիջապես սկսել առաջիկա բամբակացանի կամպանիայի նախապատրաստությունը:

Անհրաժեշտ է ապահովել ցանքը ժամանակին կատարելով, մաքուր տեսակի սերմեր ցանելը, բամբակի համար լավագույն հողամասեր առանձնացնելը, ցանքի մշակման, քաղհանի ու բերքահավաքի շրջանում ազրոտելնիկական բոլոր կանոնների լիակատար պահպանումը: Անհրաժեշտ է վճռականորեն բարելավել աշխատանքի կազմակերպումը մթերագնման կայաններում, նախատեսել անհրաժեշտ քանակություն բարդանների թիվը և այլն: Բամբակագործի գործարանները պետք է աշխատեն հստակ կերպով, լավ ժամացույցի նման:

Համագումարի անդամների համար այս ամենը պարզ ու տարրական խնդիրներ են, սակայն պարզ բաների մասին խոսելը յերբեմն վնասակար է, վորովհետև դրանից և կազմվում բամբակի ասպարիզում կիրառվելիք անհրաժեշտ ձեռնարկումների վորջ դուժարը:

1933 թվականին այդ խնդիրներում մենք թերություններ ունեյինք. հենց դրա համար էլ 1934 թվականին մենք չենք կարող հաշտվել դրանց հետ, յերբ պլանային բերքատվությունը նշված է 7,5 ցենտներ յուրաքանչյուր հեկտարից՝ (Ադրբեջանում):

Անցյալ տարի մենք ստիպված յեղանք հանրապետական և յերկրային կազմակերպություններից շատ դեկավար ընկերներ ուղարկել բամբակացան շրջանները՝ նրանց ոգնություն ցույց տալու համար: Բամբակի գծով նրանք աշխատանք կատարեցին, սակայն անտարակույս տուժեց նրանց անմիջական աշխատանքը, վորովհետև նրանք բամբակի գծով աշխատում էին ամիսներով:

1934 թվականին անհրաժեշտ է դործն այնպես կազմակերպել, վոր հնարավոր լինի հրաժարվել բամբակի շրջանները զանազան լիազորներ ուղարկելուց: Իրա համար անհրաժեշտ է հենց տարվա սկզբից շրջաններում ամենայնուհուրեւ աշխատանք կատարել, թույլ չտալով ճեղքվածքների հնարավորությունը:

Բոլոր ձեռնարկումներին ճիշտ կիրառման դեպքում բամբակը պետք է դառնա բարձր շահավետություն ունեցող կուլտուրա, և բամբակագործների բարեկեցություն ազրյուր նույն չափով, ինչպես թեյն ու ցիտրուսային կուլտուրաները:

Թ Ե 3

Թեյը, ինչպես դուք գիտեք՝ Վրաստանի համագումարում տրված իմ ցեկուցումից՝ առաջատար կուլտուրա յե դարձել Վրաստանի մի շարք շրջաններում: Նա փոխել է Արևմտյան Վրաստանի շրջան-

ների դեմքը և՛ տնտեսագիտական և՛ քաղաքականագիտական ֆաղաքական տեսակետից թեյը մեզ ոգնեց, դուրս վաճառելու մենշևիզմն Արևմտյան Վրաստանից: Տնտեսական տեսակետից՝ թեյը չափազանց հաստատուն կերպով բարձրացրեց մեր կոլտնտեսականների բարեկեցութունը:

Վրաստանի կոմկուսակցութեան համագումարում յես բազմաթիվ որինակներ բերեցի այն մասին, թե ինչպես վերջին յերկու տարվա ընթացքում թեյի կուլտուրայի արմատացման շնորհիվ ամրացան ու ամրանում են մեր կոլտնտեսութունները:

Վերջին յերկու տարվա ընթացքում մենք տնկել ենք 13.951 հեկտար թեյի նոր տնկարաններ, այսինքն՝ մինչ 1932 թվականին գոյութուն ունեցող բոլոր տնկարանների 70 տոկոսի չափ: Թեյի տնկարանների ընդհանուր տարածութունը 1933 թվականի աշնանը հավասար է 33.325 հեկտարի: Միջին բերքատվութունը բարձրացավ մինչև 803 կիլոգրամի՝ 1932 թվականի 701 կիլոգրամի փոխարեն:

Համ. Կ(բ)Կ Կենտկոմն իր 1933 թվականի հունիսի վերջում մեջ նշեց, Վոր «նեղկայուն արդեն սկիզբ է դրված Միութեան թեյի անկախութեան արտասահմանից»:

Այժմ արդեն համարձակորեն կարելի յե ասել, Վոր թեյի կուլտուրայի հետագա բախտը գտնվում է Վրաստանի ու Անդրկովկասի բոլոր վիճակների հուսալի ձեռքերում, Վորոնք կկատարեն Կենտկոմի դիրեկտիվը՝ «յե բերրորդ հնգամյա կուլում վողջ Խորհրդային Միութեան թեյի պահանջը հիմնականում բավարարելու» վերաբերյալ:

Իսկ ինչ վիճակումն էր գտնվում թեյի հարցն Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպութունների 6-րդ համագումարի ժամանակ:

Համ. Կ(բ)Կ Անդրյերկոմի 1930 թվականի հաշվետվութունը պնդում է, թե՛

«Մեր հատուկ ուշադրութունը պետք է գրավեն հետևյալ կուլտուրաները՝ բամբակը, ուսմին, կանեփը և քյանդիրը: Այնուհետև արժեքավոր կուլտուրաները— ծխախոտը, թեյը, անասնապահութեան բաժնում բացի մթերատու անասնապահութունից նաև շերամապահութունը» (եջ 231): Ահա ամենը:

Նշանակում է նախ ուսմին, կանեփը, քյանդիրը և ապա նոր արդեն ծխախոտը և թեյը (ծիծաղ):

Այն մասին, թե Վորքան անորոշ ու խառնաշփոթ էյին դրույթներն Անդրկովկասի գյուղատնտեսութեան զարգացման հեռանկարների վերաբերյալ, կարելի յե դատել այդ նույն ղեկուցումից բերված հետևյալ քաղվածքից—

«Անհրաժեշտ է, Վոր մենք այնպես վերապլանավորենք Անդրկովկասը, Վորպեսզի կարողանանք հանդիստ խղճով, հաստատուն Վորոշմամբ արմատացնել այս կամ այն տեխնիկական կուլտուրան, այնտեղ, ուր այդ հնարավոր է... պատկերացրեք, Վոր յեթե Վրաստանի մերձարևադարձային ագրոինդուստրիալ կոմբինատում ցանքերի տարածութեան 43 տոկոսը յեղիպտացորենի փոխարեն զբաղվեցվի ուսմիով, ապա այդ ինչպես կկարողանա փոխել Արևմտյան Վրաստանի վողջ տնտեսական դեմքը» (եջ 234):

Յենթադրենք, ընկերներ, Վոր իսկապես գյուղացիներին առաջարկեյին յեղիպտացորենի փոխարեն իրենց ցանքերի 63 տոկոսը ցանել ուսմի: Ի՞նչ դուրս կգար այն ժամանակ:

Տեղի՞Ց.— Բիչ բան են հասկացել գյուղատնտեսութունից: Բեյ՛ի՛Ա.— Միանգամայն ճիշտ է: Գյուղատնտեսութունն ուսումնասիրում էյին այն ժամանակ, յերբ անհրաժեշտ էր ղեկուցում պատրաստել և, Վորովհետև այդ ժամանակ սահմանափակ է, ապա այդպիսի դրույթներ էյին ստացվում:

Համ. Կ(բ)Կ Կենտկոմի 1931 թվականի վորոշումը վերջ տվեց այդ վողջ խառնաշփոթութեանն ու անորոշութեանը, ճիշտ ուղիներ նշելով մեր յերկրի վողջ ժողովրդական տնտեսութեան զարգացման համար:

Ընդհանուր առմամբ պետք է ասել, Վոր մեզ համար պատմական նշանակութուն ունեցող այդ վորոշումը բեկման կետ է հանդիսանում Անդրկովկասի պամտութեան մեջ: Եւ ապրդ հեռանկար նշեց մեզ համար, գործողութեան ծավալուն ծրագիր տվեց մեզ:

ՅԻՑՐՈՒՍԱՅԻՆ ԿՈՒՆՏՐՈՒՆԵՐ

Ցիտրուսային կուլտուրաների մասին (մանդարին, լիմոն, ապերսին) 6-րդ համագումարում Անդրյերկոմի տված հաշվետվութեան մեջ և վողջ մի խոսք չի հիշատակվում: Ցիտրուսային կուլտուրաները մոռացութեան էյին տրված: Անհրաժեշտ յեղավ անձամբ ընկեր Ստալինի և Համ. Կ(բ)Կ Կենտկոմի միջամտութունը մեր տնտեսութեան այդ ամենաարժեքավոր ճյուղով զբաղվելու համար:

Վրաստանի Կոմկուսակցութեան համագումարում տրված իմ
դեկլարացիան անշուշտ գիտեք, թե ինչ կարող ե տալ և արդեն ինչ
և թալիս մեզ այդ կուլտուրան: Յես այստեղ չեմ կրկնի այն, ինչի
մասին արդեն խոսվել է: Կհիշեցնեմ միայն այն, վոր ընթացիկ
տարում մենք արդեն հարյուր միլիոն հատից ավելի ցիտրուսա-
յին պտուղներ ստացանք, վոր մենք արդեն ունենք բոլոր ավյալ-
ները, մեր առաջնորդ ընկ. Ստալինի ցուցմունքը կատարելու և
1937 թվականին 500 միլիոն հատ մանդարին, նարինջ ու կիտ-
րոն տալու համար:

Վրաստանի համագումարում յես փաստերի մի ամբողջ շա-
րան բերեցի այն մասին, թե ինչպես կոլտնտեսականներն ընդա-
մենը կես հեկտար տնամերձ հողամասի վրա ունենալով 300—400
մանդարինի ծառ և նրանից ստացած վողջ արտադրանքը պետու-
թյանը հանձնելով, 25-ից 30 հազար ուղերի յեկամուտ ստացան:
Կամ որինակ՝ Փոթիի փոստ-հեռագրատան մանսյորն իր 100 ման-
դարինի ծառերից ստացել և 30 հազար ուղերու մանդարին: Կո-
բուլեթի շրջանի մի կոլտնտեսութուն, պետութեանը հանձնած
մանդարինի զիմաց ստացել և 480 հազար ուղերի: Այդ որինակ-
ները բացառութուն չեն. նրանք սովորական յերևույթ են: Յիտ-
րուսային կուլտուրաները չափազանց ոգտավետ կուլտուրա յեն:
Թեյը և ցիտրուսային կուլտուրաները, ինչպես ձեզ հայտնի յե,
աճում են Սև ծովի ափերին, այսպես կոչված խոնավ մերձ-արե-
վադարձային բույսերի գոնայում (Աջարխատան, Աբխազիա, Գու-
բիա, Մինգրելիա): Այստեղ նրանք չափազանց հաջող կերպով
զարգանում են:

Սակայն այդ կուլտուրաները կարող են հաջող կերպով ա-
ճել նաև Կասպից ծովի հարավային ափերին՝ Լենկորանում և Աս-
տարայում: Լենկորանում արդեն կան թեյի 100 հեկտար տնկա-
րաններ: Այդ իհարկե չափազանց անբավարար է:

Ընկ. Ստալինը բազմեցի ներքին ընկ. Բագիրովի
և ուրիշներին ներկայութեամբ մեզ հետ ունեցած
զրույցի ժամանակ մատնանշեց. վոր անհրաժեշտ է
այդ շրջաններում ուժեղ թափով զարգացնել մեր ձ-
արեազարձյան կուլտուրաները:

Աղբբջանը պետք է ընթացիկ տարում ամենալուրջ կեր-
պով զբաղվի իր մոտ այդ շրջաններում ցիտրուսային կուլտուրա-
ների զարգացման հարցերով այնպես, վոր ամենամոտիկ տարի-
ներում արդյունաբերական մասշտաբին հասցնի նրանց մշակու-

թյունը: Յեթե այդ շրջանների կողքին՝ Պարսկաստանի սահ-
մանի մյուս կողմում ցիտրուսային կուլտուրաները կարող են
հաջողութեամբ զարգանալ, ապա ինչո՞ւ այդ բանը չենք կարող
անել նաև մենք: Մենք խոսք տվինք կուսակցութեան առաջնորդ
ընկ. Ստալինին, վոր Լենկորանի և Աստարայի շրջանները
կհասնեն Սևծովյան ծովափի մակարդակին: Այս գործում Անդրբ-
յերկամը պետք է հաստատապես ոգնի Աղբբջանին: Յիտրուսա-
յին կուլտուրաները պետք է ամեն տեղ զարգացվեն: Մանդարի-
ները, կիտրոնն ու նարինջը պետք է դադարեն շքեղութուն լի-
նելուց, նրանք պետք է տրվեն բանվոր սպառողին:

Վրաստանի Կոմկուսակցութեան համագումարը խոստացավ
կատարել ընկ. Ստալինի ցուցմունքները՝ 1937 թ. տալ 500 մի-
լիոն ցիտրուսային պտուղներ:

Յես կարծում եմ, վոր անդրկովկասյան համագումարը կհաս-
տատի այդ խոստումը (ժափահարութուններ):

ԾԽԱՆՈՏ ՅԵՎ ԽԱՂՈՂ

Ընկերներ, յես կբերեմ դարձյալ մի քանի թվեր և դրանով
կվերջացնեմ Անդրկովկասի գյուղատնտեսութեան առանձին կուլ-
տուրաների դրութեան նկարագրութունը: Բոլոր նրանք, ովքեր
հետաքրքրվում են մանրամասնութուններով, հանձնարարում եմ
հանրապետական համագումարների նյութերը:

ԾԽԱՆՈՏԻ ՄԱՍԻՆ

Միութեան ծխախոտի բալանսի մեջ Անդրկովկասն առաջին
տեղն է գրավում ծխախոտի վորակով, իսկ վերամշակված ծխա-
խոտի քանակով իր տեղը զիջում է միայն Հյուսիսային Կովկասին:
1933 թվականին Անդրկովկասը տալու յե 14.500 տոնն ծխախոտ,
կամ ԽՍՀՄ-ում մթերվող վողջ դեղին ծխախոտի 28,7 տոկոսը:
1933 թվականին ծխախոտի տնկարունների տարածութունն կազ-
մում եր 24 հազար հեկտար, այդ թվում Աղբբջանում՝ 3.020,
Հայաստանում՝ 2.540 հեկտար և Վրաստանում՝ 18.800 հեկտար
(վորից Աբխազիայում՝ 12 հազար հեկտար):

Ծխախոտագործական հիմնական շրջանը, ինչպես տեսնում
եք, Վրաստանն է: Այստեղ ևս մինչ ընկ. Ստալինի և Համ. Կ(բ)Կ
Կենտկոմի 1933 թվ. միջամտութունը՝ դրութունը չափազանց
ձանր էր: Ծխախոտագործութունը հետադիմում եր: Ծխախոտի
քերթաուլութունը, տեսաին ու ընդհանուր արտադրանքը մանա-

վանդ Արխաղիայում կատասարոֆիկ կերպով ընկնում եր: Մթեր-
ման ցածր գները և թույլ ապրանքամատակարարման շնորհիվ,
ծխախոտագործների շահագրգռվածությունը տնտեսության այդ
ճյուղը զարգացնելու ասպարիզում անընդհատ ընկնում եր: 1932
թվականին ձեռք առնված միջոցները բեկում առաջացրին: Յեթե
1931 թվականին ծխախոտի ընդհանուր արտադրանքը հավասար
եր 11.327 տոննի, ապա 1932 թվականին նա հասավ 12.377 տոն-
նի, իսկ 1933 թվականին պետք է հավասար լինի 14.500 տոննի:
Ծխախոտի մթերումները Վրաստանում (առանց Աբխազիայի), Ադրբ-
բեջանում և Հայաստանում արդեն ավարտված է:

Աբխազիայում մթերումներն ընթանում են պլանը գերա-
զանցող տեմպերով, դրա համար ել վրչ մի հիմք չկա կասկածելու,
վոր 1933 թվականին 14.500 տոնն պլանը լիովին կկատարվի: Ծխա-
խոտի մշակության հետագա զարգացումը գտնվում է Անդրկով-
կասի բոլշևիկների հուսալի ձեռքերում և ապահովված է հաջո-
ղությունով:

Խ Ա Ղ Ո Ղ

1931 թվականից հետո խաղողագործությունը նորից վե-
րածնվում է, վորը տառացիորեն դուրս եր մղվում, ինչպես սրի-
նակ՝ Վրաստանի մի շարք շրջաններում: Խաղողը նույնպես չի
հիշատակվել Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպություննե-
րի 6-րդ համագումարում: Մինչդեռ Անդրկովկասի եկոնոմիկա-
յում խաղողն զգալի դեր է խաղում: Միայն Վրաստանի խաղողի
մշակության արտադրանքի արժեքը 1932 թվականին յեղել է
98 միլիոն ռուբլի: Ընթացիկ տարում մենք Անդրկովկասում
արդեն մթերել ենք ավելի քան 75 հազար տոնն խաղող (պլանի
105,1 տոկոս):

Խաղողի այգիների տարածությունն Անդրկովկասում 1933
թվականին հավասար է 72,4 հազար հեկտարի. այդ թվում Ադրբ-
բեջանում՝ 21.200 հեկտար, Հայաստանում՝ 11.800 հեկտար և
Վրաստանում՝ 39.400 հեկտար: 1931 թվականի համեմատությամբ
1933 թվականի վերջերին խաղողի այգիների աճումը կազմել է
4.500 հեկտար: Այդ բեկումը ձեռք է բերված հարցը Համկ(բ)ի
Կենտկոմի կողմից դնելու, ընկ. Ստալինի միջամտության շնորհիվ:
Գները բարձրացվեցին, կիրառվեց ապրանքամատակարարում և
ընդհանրապես բարելավվեցին կոնտրակտացման պայմանները:

Այժմ գյուղացիությունը վորոշակիորեն շահագրգռված է խա-
ղողագործության զարգացմամբ:

Ձերմոցներն ու մայր վազերի տնկարաններն ընդարձակելու
և բարձրացնելու ուղղությամբ հանրապետությունների կենտ-
կոմների ու Անդրբյերկոմի կողմից ձեռք առնված միջոցառումներն
ապահովում են տնկարանների արագ աճումը հետագա տարիներ-
ըին: Ամերիկյան մայր վազերի տարածությունն Անդրկովկա-
սում 1933 թվականին հասցվեց 706 հեկտարի, այդ թվում Վրաս-
տանում՝ 644 հեկտարի:

Խաղողը վերին աստիճանի արժեքավոր կուլտուրա յե և նա
պետք է համապատասխան տեղ գրավի Անդրկովկասի գյուղատըն-
տեսության մեջ: Այս Անդրկովկասի կուսակցական կազմակեր-
պությունների խնդիրներից մեկն է ընթացիկ տարում:

ՇԵՐԱՄԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

Յերկու խոսք շերամապահության՝ Անդրկովկասի այդ ամե-
նահին կուլտուրայի մասին:

Ընդհուպ զբաղվելով շերամապահության հարցերով, վերաց-
նելով այս ասպարիզում գոյություն ունեցող վնասարարությունն
ու թերությունները, վորոնց մասին ես մանրամասն խոսեցի Վը-
րաստանի կոմկուսակցության համագումարում, Անդրկովկասի
կուսակցական կազմակերպությունները Համկ(բ) Կենտկոմի և ընկ.
Ստալինի ղեկավարությամբ 1933 թվականին խիստ բեկում ա-
ռաջացրին այդ բնագավառում:

1933 թվականին լիովին կատարվեց գրենայի կենդանացման
պլանը: Զգալիորեն բարձրացավ նաև բոժոժների բերքը: Մեկ
տուփից 1933 թվականին ստացվել է 22,2 կիլոգրամ բոժոժ՝
1932 թվականի 15,3 կիլոգրամի փոխարեն. 1933 թվականին
Անդրկովկասում մթերված է 3637 տոնն բոժոժ՝ 1932 թվականի
2485 տոննի և 1931 թվականի 3293 տոննի փոխարեն: Ուժե-
ղացել է կերի բազան:

Գրենայի արտադրության պլանը 1934 թվականի համար
նշված է 300 հազար տուփ: Ստացվելիք բոժոժի քանակությունը
սահմանված է 4700 տոնն: Հաշվի առնելով շերամապահության
նշանակությունը Անդրկովկասի կուլտուրային տնտեսությանը,
անհրաժեշտ է հետագայում ամեն կերպ ոժանդակել շերամապա-
հության զարգացմանը:

ԱՆԱՍՆԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

Յես դեռ պետք է կանգ առնեմ նաև մեր տնտեսութեան կաքերազույն՝ միևնույն ժամանակ ամենահետամնաց բնագավառներին մեկի՝ անասնապահութեան վրա:

Նրա վիճակը ձեզ հայտնի չէ. 1930 թվականին կոլեկտիվացման շրջանին թույլ տրված կոպիտ սխալները և վնասարարական կազմակերպությունների աշխատանքը անկման հասցրին տնտեսութեան այդ ճյուղը:

Ընկ. Նիսավան 6-րդ համագումարում արված իր գեղուցման մեջ հայտարարել էր, թե՛

«Մեզանում անասնապահությունն իր ժամանակին անչափ զարգացած էր, վոր հիմա ապշում ես, թե ի՞նչ պատահեց» (եջ 235):

Մենք չենք ապշում այդ առթիվ, այլ գիտենք, թե ինչ են կատարվել. մենք հաստատապես ձեռնամուխ յեղանք անասունների թիվը վերականգնելու գործին: Անասնապահական տնտեսությունը ձիշտ կազմակերպելու գործին:

Այդ միջոցառումների մեջ չափազանց կարևոր նշանակություն ունի միշտ անասնապահական շրջաններին հացով ապահովելը, վորոնք հացի կարիք են զգում (Դուշեթի, Խիվի շրջանը, Լեռնային Ղարաբաղ և այլն): Դրա հետ միասին անհրաժեշտ է, վոր բոլոր անասնապահական խորհրդատեսությունները՝ վոր սխալման էլ թեկուզ նրանք պատկանելու լինեն՝ միևնույն ուղղությամբ ու հոգատարությամբ արժանանան առաջին հերթին կուսակցական կազմակերպությունների կողմից:

Ներկայումս արդեն տեղաշարժ նկատվում է, մասնավորապես զգալիորեն բարձրացել է խորհրդատեսությունների ու կոլտնտեսությունների տեսակարար կշիռը Անդրկովկասի ընդհանուր անասնապահություն մեջ: Վորոշ շրջաններում այժմ արդեն ուժեղ թափով պահասել է կովերի ստերջ մնալը, զգալիորեն կըրճատվել է մատղաշ անասունների սատկելու տոկոսը:

Սակայն անասնապահության ասպարիզում մենք դեռ դուրս չենք յեկել ձեղքվածքից:

Մեր անասունների մթերատվությունը շարունակում է չափազանց հետ մնալ:

Անասնապահությունը բարձրացնելու խնդիրը Անդրկովկասի

կուսակցական կազմակերպությունների կարևորագույն խնդիրներից մեկն է:

Մենք պետք է ամենակարճ ժամանակամիջոցում խիստ վերելք առաջացնենք անասնապահության ասպարիզում:

ԳՅՈՒՂ ԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՎԻՍԵՒՆ

Յես առաջ եմ քաշում ևս մեկ հարց—գյուղատնտեսական ավիացիայի հարցը: Գյուղատնտեսական ավիացիան մեր շինարարությունից քան յերիտասարդ ճյուղերից մեկն է: Կազմակերպելով 1931 թվականին նա կարճ ժամանակամիջոցում կարողացավ խոշոր աշխատանք կատարել: Նա 1932 թվականին իր պլանը կատարեց 99 տոկոսով՝ իսկ 1933 թվականին 108,4 տոկոսով: Ընդամենը մշակված է ավելի քան 460 հազար հեկտար տարածություն:

Անդրկովկասի գյուղատնտեսական ավիացիան ապացուցեց Անդրկովկասի գյուղատնտեսությունից ասպարիզում ինքնաթիռների կիրառման տնտեսական շահավետությունը:

Նա աշխատանքի լավ նշումներ տվեց և առաջին տեղը գրավեց Միություն մեջ իր աշխատանքի քանակական ու վորակական ցուցանիշներով:

Նրա առջև խոշոր խնդիրներ են կանգնած, վորոնք նա այնքան ավելի հաջողությամբ կկատարի, վորքան ավելի շատ մենք վերջ կտանք գյուղատնտեսական միշտ կազմակերպությունների գյուղատնտեսության ասպարիզում ինքնաթիռների ունեցած դերի թերագնահատանը:

ՋՐԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Կարևորագույն խնդիր է հանդիսանում Անդրկովկասի ջրային տնտեսության վճռական վերակառուցումը, վորից մեծապես կախված է Անդրկովկասի գյուղատնտեսության վերակառուցման հաջողությունը: Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպությանը հաջողություններ են ձեռք բերել այդ խնդիրը լուծման ասպարիզում: Վորոգվող տարածություններն հաջվետու շրջանում Անդրկովկասում փակել են 230.543 հեկտարով՝ 1934 թվականի սկզբին արդեն հասնելով 1.484.274 հեկտարի:

Ջրային տնտեսությունը շինարարության ասպարիզում հաջվետու շրջանում կառուցված հիմնական որյեկտներն են հանդիսանում՝ Ադրբեյջանում—ընկ. Որջոնիկիձեյի անվան ջրանցքը (33 հազար հեկտար), Մուղանի դաշտի իրիգացիան, Մերձքուրյան շերտի մեխանիկական վորոգումը (60 հազար հեկտար):

Վրաստանում—կոլխիզիայի շորացումը (213 հազար հեկտար արդեն յուրացված է 12 հազար հեկտար)։ Ալազանը (44 հազար հեկտար՝ յուրացված է 26 հազար հեկտար)։ Թերիպոնի՝ (14 հազար հեկտար)։

Հայաստանում Ղոնրը (50000 հ.), Փոքր Սարդարաբազը և այլն։

Զգալի աշխատանք է կատարված նաև վոտոգման հին ցանցը վերակառուցելու ու կարգի բերելու ուղղությամբ (ավելի քան 80 հազար հեկտար)։

1933 թվականին մենք կարողացանք կանոնավորել վոտոգման ցանցի ճիշտ շահագործումը և ջրի ուսցիոնալ ոգտագործումը։

Զնայած ջրային տնտեսության ուղղությամբ կատարվող աշխատանքների ասպարիզում ձեռք բերված հաջողություններին, այնուամենայնիվ դեռևս ելակալան թերություններ գոյություն ունեն այդ բնագավառում։

Նախ՝ խոշոր որչեխանների շինարարության պլանների զգալի թերակատարումը, վորը բացատրվում է բանվորական ուժը ճիշտ կերպով կազմակերպել և այն շինարարությանն ամբացնել չկարողանալով, տեղական շինանյութերը ոգտագործել չկարողանալով և այլն։ Յերկրորդ—ջրի ուսցիոնալ ոգտագործման աշխատանքի վոչ լիակատար կազմակերպումը, ջրվորների աշխատանքի կազմակերպման նկատմամբ վերահսկողության ու հրահանգման բացակայությունը։ Յեղ վերջապես ջրային տնտեսության ասպարիզում շարունակվում է սուր հարց հանդիսանալ կադրերի հարցը։ Այդ հատկապես վերաբերվում է Ադրբեջանի շրջաններին։

Անհրաժեշտ է, վոր Անդրկովկասի կուսակցական, խորհրդային ու տնտեսական կազմակերպությունները 1934 թվականին խիստ բեկում առաջացնեն ջրային տնտեսության խոշոր շինարարություններին աշխատանքներում, հատուկ ուշադրություն նվիրելով մեխանիկական սարքավորման առավելագույն ոգտագործման և բանվորական ուժի ճիշտ կազմակերպման վրա։

Աշխատանքն անհրաժեշտ է կազմակերպել այն հաշվով, վոր պեսզի մոտակա յերկու-յերեք տարվա ընթացքում նախապատրաստել բոլոր անհրաժեշտ նյութերը՝ Անդրկովկասի ջրային տնտեսության ընդհանուր կոմպլեկսային ոգտագործման սխեմայի մշակման համար։

ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆԳԵՊ ՈՒՆԵՅՈՒՄ
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄԸ

Կոլտնտեսային կարգի հաղթանակը գյուղում, Անդրկովկասի գյուղատնտեսության առանձին ճյուղերի զարգացման հաջողու-

թյունների հետ միասին պայմանավորեցին պետություն հանդես ունեցած պարտավորությունների հաջող կատարումը կոլտնտեսությունների, կոլտնտեսականների ու աշխատավոր մենատնտեսների կողմից։

Հացամթերումների պլանը Անդրկովկասի բոլոր հանրապետությունների կողմից կատարվեց ժամկետից առաջ՝ 1933 թվականի սեպտեմբերի 10-ին։

ԲԱՄԲԱԿ.—Մինչև 1934 թվականի հունվարի 12-ը Անդրկովկասում մթերված է 147.477 տոնն բամբակ, վորը կազմում է պլանի 100,1 տոկոսը, այդ թվում Ադրբեջանում մթերված է 129.491 տոնն, կամ պլանի 101,4 տոկոսը։ Յեղիպտական բամբակ մթերված է պլանի 102,6 տոկոսը։

ԹԵՅ.—Մթերված է 3.165.000 կիլոգրամ կանաչ թեյ, կամ պլանի 105,5 տոկոսը։

ԾԽԱՍՈՏ.—Ծխախոտի մթերման պլանն Ադրբեջանում կատարվեց ժամկետից առաջ, Վրաստանում՝ առանց Աբխազիայի՝ ծխախոտի մթերման պլանը կատարված է 105,6 տոկոսով, Հայաստանում առ տասն հունվարի՝ 100 տոկոսով։ Աբխազիայում, առ 10-ն հունվարի, մթերման պլանը կատարված է 39,5 տոկոսով։

Մթերման պլան նշված ժամկետին կատարելն ապահովված է Աբխազիայում։

ՄԱՆԴԱՐԻՆՆԵՐ.—Մթերված է 83.240.000 հատ մանդարին, 75 միլիոն ավելացված պլանի փոխարեն, վորը կազմում է պլանի 111 տոկոսը։

ՊՏՈՒՂՆԵՐ.—Պտուղների մթերման պլանը կատարված է 106,2 տոկոսով։

ՉԱԼԹՈՒԿ.—Մթերման պլանը առ 10-ն հունվարի կատարված է 98,8 տոկոսով։

ԲԱՂԻՐՈՎ (տեղից).—Արդեն լրիվ կատարել ենք։

ԲԵՏԻԱ.—Ահա ընկ. Բաղրիովն ասում է, վոր լրիվ կատարել են։ Նշանակում է շատ լավ է։

ԿԱԹՆԱՄԹԵՐՔՆԵՐ.—Մթերման պլանը կատարված է 109 տոկոսով։

ՀՈՒՄ ԿԱՇԻ.—Խոշոր կաշիների մթերման պլանն Անդրկովկասում կատարված է 108,7 տոկոսով, իսկ մանր կաշիները՝ 110,2 տոկոսով։

ՏԵՆՆԻԿԱԿԱՆ խաղողի մթերման պլանը կատարված է 105,1 տոկոսով։

Այդպիսով 1933 թվականին գյուղատնտեսական համարյա բոլոր մթերքների մթերման պլաններն Անդրկովկասում կատարված ու գերակատարված են՝ կուսակցության ու կոոպարության

կողմից սահմանված ժամկետներում, իսկ նրանցից մի մասը նույն-
իսկ ժամկետից առաջ:

Այդ հաջողութուններին անկասկած նպաստել է այն հանգա-
մանքը, վոր պետութայն կողմից կոնտրակտացիա կնքողներին
նկատմամբ ունեցած պարտավորութունները նույնպես կանոնա-
վոր ու ժամանակին են կատարվել:

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԻ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԿԱԴՐԵՐԸ

Յես արդեն խոսեցի այն մասին, վոր 1932-33 թվականների
ընթացքում, քաղաքից մշտական աշխատանքով գյուղ են փոխա-
դրվել մոտ 12.000 հոգի, այդ թվում գյուղատնտես մասնագետներ
մոտ 3000 հոգի:

ՄՏԿ-ների կադրերն ստուգվել ու ամրացվել են: Բաղբաժին-
ների հետ միասին կապարված աշխատանքի շնորհիվ, ՄՏԿ-ները
վճարահանորեն մաքրվեցին դասակարգայնորեն խորթ ու քրեյական
տարրերից, ազատվեցին իրենց աշխատանքին չհամապատասխա-
նող աշխատողների:

«Հնգյակներն» ու «քնանյակները» վերանայելու հետևան-
քով, Անդրկովկասի բոլոր շրջաններում աշխատանքից հանված
են 284 հոգի:

Վերջին յերկու տարվա ընթացքում Հողփողկոմատի և
Խորհրդատվորկոմատի լիազորութայն սխտեմում աշխատող գյու-
ղատնտեսական մասնագետների թիվն աճեց՝ հասնելով 4248 հոգու,
այդ թվում բարձր վորակավորման մոտ 880 հոգի: Զգալիորեն
բարձրացավ անմիջականորեն գյուղատնտեսական արտադրութայն
մեջ աշխատող մասնագետների տեսակարար կշիռը:

1931—33 թվականներին գյուղատնտեսական տեխնիկում-
ներից բաց է թողնված 2375 հոգի բաժր վորակավորմամբ և
6943 հոգի միջին վորակավորմամբ աշխատողներ:

Բացի այդ պատրաստված են մոտ 105.000 մասսայական
վորակավորման աշխատողներ — բրիգադիրներ, կուլտնտեսու-
թյան նախագահներ, արակտորիստներ, հաշվետարներ և այլն:
Ինքնաստիճայն հասկանալի յե, վոր չնայած քանակական
այդ ցուցանի ներին, այնուամենայնիվ մեր խորհրդատեսու-
թյունները, ՄՏԿ-ներն ու կուլտնտեսությունները դեռևս ապա-
հովված չեն մասսայական վորակավորման կադրերով:

Այդ կադրերի պատրաստումը կատարվել է ուսուցման վե-
րին աստիճանի կարճ ժամկետով — րնդամենը յերեքից մինչև 30
որ անողությամբ դասընթացների միջոցով:

Ուսանողների ընտրությունը միշտ չե, վոր բավարար է կա-
տարվել: Իսաընթացները հաճախ լիովին ապահովված չեն յեղել
համապատասխան ծրագրերով և ուսումնական ձեռնարկներով, կամ
զասախոսական կադրով:

Ինուս ասանյակ հաղարավոր մարդիկ են պահանջվում: Մաս-

սայական վորակավորման կադրերի պատրաստմամբ 1934 թվա-
կանին պլանով նախատեսվում է պատրաստել 68 հազար մասսա-
յական վորակավորման աշխատողներ:

Կուսակցական կազմակերպությունների և ՄՏԿ-ների ու խորհ-
տնտեսությունների քաղբաժինների կողմից կադրերի պատ-
րաստման հարցերի նկատմամբ վողջ ուշադրությունը դարձնելու,
վերևում մասնանշված թերությունները վերացնելու և արդեն
պատրաստված կադրերին 1934 թվականի ընթացքում աշխա-
տանքի ամրացնելու դեպքում, կուլտնտեսությունները, ՄՏԿ-ներն
ու խորհրդատեսությունները հիմնականում ապահովված կլինեն
վորակյալ կադրերով:

1934 ԹՎԱԿԱՆԻ ԳԱՐՆԱՆԱՅԻՆ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԱՄՊԱՆԻԱՅԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

1934 թվականի գարնանային գյուղատնտեսական կամպա-
նիան ել ավելի մեծ չափով պետք է ամրացնի Անդրկովկասի
գյուղատնտեսութայն ասոլարիզում 1933 թվականին ձեռք բերված
հաջողությունները:

Ամենակարճ ժամանակամիջոցում անհրաժեշտ է.
Առաջին՝ գարնանացանի պլանները հասցնել շրջաններին,
կուլտնտեսություններին ու մենատնտեսներին:

Յերկրորդ՝ տեղերում մշակել կուլտնտեսությունների ար-
տադրական պլանները և առաջադրանքներ բրիգադների համար:
Յերրորդ՝ մեկ անգամ ևս վերանայել բրիգադների կազմը,
ամրացնել ողակները բրիգադների ներսում, նրանց գլուխը դնել
լավագույն բրիգադիրներ, աշխատողներ:

Զորրորդ՝ ուշադրություն պետք է կենտրոնացնել ամենակարճ
ժամանակամիջոցում արակտորներին ու գյուղատնտեսական ին-
վենտարի ձեռնային վերանորոգումը կատարելու վրա, հատուկ
ուշադրություն նվիրելով վերանորոգման վորակին, նախապատ-
րաստել բանող անասունները, կուլտնտեսություններում առանձ-
նացնել կերի ֆոնդեր:

Հինգերորդ՝ գտել ու ախտահանել սերմացուն:
Վեցերորդ՝ առանց վորեկ հապաղման անհրաժեշտ է շրջան-
ներին ու կուլտնտեսություններին հասցնել ֆնասատունների դեմ
պայքարելու համար անհրաժեշտ թույններն ու ապարատուրան:

1934 թվականի գարնանային գյուղատնտեսական կամ-
պանիայի խնդիրների հաջող կատարումը կարող է ապահովել
կուլակի և նրա գործակալութայն վոտնձգությունների դեմ մղ-
վող պայքարում Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպու-
թյունների դասակարգային մարտունակութայն ու զգաստութայն
հետագա բարձրացման դեպքում միայն:

Կուսմասսայական ու կադմակերպչական լայն ծավալված
աշխատանքի հիման վրա, ապահովելով ամենորյա ոպերատիվ
դեկավարությունն աշխատանքի յուրաքանչյուր, բնագավառի
նկատմամբ, կուսակցական կազմակերպությունները պետք է ան-

պայման կատարեն գարնանացանի պլանը՝ հատկապես նրա վորակական ցուցանիշները:

* * *

Յեզ այդպես, ընկերներ, Անդրկովկասի գյուղատնտեսության զարգացման ասպարիզում, վերջին յերկու տարվա ընթացքում՝ հատկապես 1933 թվականին, ինչպես յերևում է վերևում ասածներին, մի շարք անվիճելի հաջողություններ են ձեռք բերված:

1934 թվականին մենք պեսք ե նոր, ել ավելի խոշոր հաջողություններ ձեռք բերենք գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման ասպարիզում:

1934 թվականի կարևորագույն խնդիրներն են—

Առաջին ցանկ 1.413.800 հեկտար տարածություն, այդ թվում 216.115 հեկտար բամբակ, 935.550 հեկտար հացահատիկային կուլտուրաներ, 264.000 հեկտար այլ կուլտուրաներ:

Յերկրորդ՝ տնկել 500 հեկտար ցիտրուսային կուլտուրաներ, 1295 հեկտար թեյ, 3180 հեկտար պտղատու կուլտուրաներ:

Յերրորդ՝ յուրացնել գյուղատնտեսության ասպարիզում 1934 թվականի համար նախատեսված 188,5 միլիոն ուրբլի կապիտալ ներդրումները:

Զորրորդ՝ հատուկ ուշադրություն նվիրել սոցիալիստական անասնապահության զարգացմանն ու վերելքին:

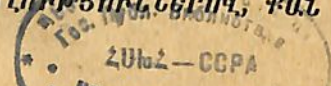
Հինգերորդ՝ լավագույն ագրոտեխնիկական կադրերը գրասենյակներից փոխադրել անմեջականորեն գյուղատնտեսական արտադրության մեջ՝ խորհրդատեսությունները, ՄՏԿ-ներն ու կոլտնտեսությունները:

Վեցերորդ՝ ել ավելի բարձրացնել սոցիալիստական մրցման գործը կոլտնտեսություններում, ՄՏԿ-ներում ու խորհրդատեսություններում՝ առաջավոր ագրո-գոտտեխնիկական գյուղատնտեսություն մեջ լավագույն ձևով յուրացնելու նպատակով:

Յոթերորդ՝ շարունակել կոլտնտեսությունների գտումը խորթ ու կուլտիվացիոն տարրերից: Յուրաքանչյուր կոլտնտեսության մեջ ընտրել բոլշևիկյան դեկավար կադրեր, կոլտնտեսություններում, խորհրդատեսություններում ու ՄՏԿ-ներում հաստատել արտադրական ամուր կարգապահություն, խոշոր ուշադրություն նվիրել մենատնտեսին՝ վաղվա կոլտնտեսականին, ամեն կերպ ոգնություն ցույց տալով նրան՝ կոլտնտեսություն մտնելու գործում:

Ութերորդ՝ բարձրացնել կուսակցական կազմակերպությունների, կոլտնտեսականների ու մենատնտեսների հեղափոխական զգաստությունը պրոլիտարիատի դիկտատուրայի թշնամիների՝ կուլակության, մուսավաթիստների, դաշնակների, մենշևիկների և նրանց գործակալության ու թափթփուկների դեմ, մերկացնելով նրանց մեքենայությունները, կոլտնտեսական մասսաներին դաստիարակելով սոցիալիզմի վողով:

ԱՅՆ ԺԱՄԱՆԱԿ, 1934 ԹՎԱԿԱՆԸ ՄԵՆՔ ԿԱՎԱՐՏԵՆՔ ԵՒ ԱՎԵԼԻ ԽՈՇՈՐ ՀԱՁՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ, ԳԱՆ 1933 ԹՎԱԿԱՆԸ:

30.129

ԳԻՆԸ 50 ԿՈՊ.

Л. БЕРИЯ

Социалистическая Реконструкция

Сельского Хозяйства ЗСФСР

(Из отчетного доклада о работе ЗКК ВКП(б.) — на 7-ом с'езде
Коморганизаций Закавказья)

С Е Л Ъ Х О З Г И З

1 9 3 4

Э Р И В А Н Ь